

Vattkoppor och bältros-vårdhygieniska aspekter

Vårdhandboken [Varicella-zoster virus](#)

Bakgrund

Vattkoppor är en mycket smittsam infektionssjukdom som orsakas av varicella-zostervirus (VZV). Virus finns i blåsornas sekret och i luftvägarnas slemhinnor. Många personer exponeras snabbt eftersom smittan är luftburen. De flesta vuxna har haft primärinfektionen som i dagligt tal benämns vattkoppor (varicella). Många utan att veta om det.

VZV stannar kvar i kroppen efter primärinfektionen och kan senare under livet reaktiveras och ge upphov till bältros (zoster). Patienter med immunbrist kan få blåsor även på andra delar av kroppen, sk generaliserad bältros.

Inkubationstid

10 – 26 dygn.

Inkubationstiden förlängs då VZV immunglobulin getts. Vid frågor kring denna kontakta VO Infektionssjukdomar.

Smittväg

Vattkoppor/primärinfektionen: Smitta sker luftburet eller via droppar och direktkontakt

Bältros/recurrent infektion: Smitta vid bältros sker vid direktkontakt tills blåsorna torkat in.

Generaliserad bältros: Smitta sker luftburet eller via droppar och direktkontakt

Smittsamhet

Vattkoppor/primärinfektionen

Indexfallet vid vattkoppor är smittsamt från 2 dygn före debut av blåsa och till dess blåsorna torkat in (ca 5-6 dagar).

Bältros/recurrent infektion

Smitta vid bältros sker vid direktkontakt tills blåsorna torkat in.

Bältros inom ett lokalt hudparti är som regel mindre smittsamt än den generaliserade bältrosen som kan vara lika smittsamt som den primära vattkoppsinfektionen. Generaliserad bältros är att betrakta som luftburen smitta.

Placering/vårdrum

Vattkoppor/primärinfektionen

Patient med vattkoppor eller generaliserad bältros ska vårdas i isoleringsrum med luftsluss. Kuvös är inte tillräcklig som isolerings/enkelrum

Bältros/recurrent infektion

Patient med lokaliserad bältros kan samvårdas under förutsättning att medpatient har anamnes på genomgången vattkoppsinfektion och inte har nedsatt immunförsvar. Patient med generaliserad bältros ska vårdas på isoleringsrum med ventilerad sluss eftersom smittvägen då är luftburen.

Måltider

Intas på rummet.

Personal

[Basala hygienregler](#). Använd tät långärmad skyddsrock med mudd och handskar vid direktkontakt med patient som har utslag/sår. Personal som saknar immunitet mot vattkoppor ska inte vårda patienter med vattkoppor eller generaliserad bältros.

Gravida

Vattkoppor är farligt för alla barn som får smittan via blodet strax innan födelsen. Gravida som saknar immunitet mot vattkoppor ska därför inte vårda patienter med vattkoppor. Vid vård av patienter med bältros krävs en individuell bedömning för gravid personal.

Tvätt

Rumsbunden vit tvättsäck.

Avfall

Avfallspåsen tillsluts i vådrummet och läggs i avfallssäcken i desinfektionsrummet.

Undersökning/behandling på annan enhet

Vattkoppor: Undvik så långt som möjligt transport och undersökning utanför isoleringsrum. Om detta måste ske, ska transportväg planeras. Vårdpersonal ombesörjer transport av patienter med vattkoppor. Välj om möjligt förflyttning utomhus. Välj lokaler och tider då risk för exponering av andra personer minimeras.

Daglig städning

Rengöring och desinfektion av ytor i vådrummet sker enligt sedvanliga rutiner. Inga särskilda skyddsåtgärder behöver vidtas.

Slutstädning

Vattkoppor/generaliserad bältros: Om rummet slutstädas av personal utan immunitet mot vattkoppor bör rummet stå 2 timmar innan städning. Ska rummet användas till ny patient med nedsatt immunförsvar och/eller saknar immunitet för vattkoppor bör man vänta 2 timmar innan rummet städas och sedan tas i bruk.

Bältros: Rengöring och desinfektion av ytor i vådrummet sker enligt sedvanliga rutiner. Inga särskilda skyddsåtgärder behöver vidtas. Rummet kan tas i bruk när städningen är slutförd.

Handläggning av exponerade

Patienter

De som vistats i samma vådrum, dagrum och väntrum som indexpatienten från 2 dygn före första blåsan tills alla blåsor torkat in betraktas som exponerad. Omedelbar listning ska ske av de patienter som, upp till en timme, vistats i samma vådrum, dagrum och väntrum.

Exponerade patienter ska bedömas av ansvarig läkare avseende immunitet. Det är av största vikt att exponerade barn och vuxna (inklusive nyförlösta och nyfödda) omedelbart bedöms och handläggs i samråd med infektionsläkare och barnläkare för ställningstagande till behandling.

Provtagning för varicella-zoster virus IgG rekommenderas för att säkerställa immuniteten. Ange på remissen att provet tas som ett led i en utredning av immunstatus av exponerad individ.

Det är av största vikt att exponerade barn och vuxna (inklusive nyförlösta och nyfödda) omedelbart bedöms och handläggs i samråd med infektionsläkare och barnläkare för ställningstagande till behandling.

Patienter som inte har haft vattkoppor bör skrivas hem inom 10 dagar efter första kontakt med smittad patient. De bör inte återintars inom 28 dagar efter första kontakten. Detta på grund av inkubationstiden och risken att insjukna.

Personal som exponerats för VZV-virus eller Personal med bältros

Se [Personalinfektioner](#) / Blåsor och prickar/ Vattkoppor bältros

Provtagning

Se [provtagningsanvisningar](#) Akademiska laboratoriet.

För akutsvar, kontakta viruslaboratoriet tel 018-611 39 16 dagtid, vardagar.